

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОКУМЕНТУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ОРГАНАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Монаєнко Антон Олексійович,

доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України,
головний науковий співробітник
Науково-дослідного інституту правотворчості
та науково-правових експертиз
Національної академії правових наук України

У статті автор зазначає, що важливим процесуальним моментом у провадженні у справах про адміністративні правопорушення є розгляд справи про адміністративне правопорушення органами Національної поліції України. Важливим питанням є визначення моменту початку розгляду справи про адміністративне правопорушення, який здійснюється органами Національної поліції України. Притягнення до адміністративної відповідальності починається з моменту складання протоколу та його пред'явлення особі, яка притягається до адміністративної відповідальності.

У статті також автор зазначає повсякденні проблеми, з якими стикаються працівники органів Національної поліції України під час складання протоколів про адміністративні правопорушення.

Складанню протоколу про адміністративне правопорушення обов'язково має передувати якісний правовий аналіз виявленого правопорушення і встановлення того, чи підлягають документуванню дії (бездіяльність) правопорушника. Це потрібно для правильної кваліфікації адміністративного правопорушення і для вибору виду й заходу адміністративного стягнення під час розгляду справи.

Встановлений факт вчинення протиправної дії, за яку передбачено чинним Кодексом України про адміністративні правопорушення адміністративну відповідальність, підлягає офіційному документуванню. Посадові особи органів Національної поліції зобов'язані скласти протокол про адміністративне правопорушення. Також складанню протоколу про адміністративне правопорушення має передувати робота з виявлення та оформлення належним чином доказів адміністративного правопорушення.

За результатами дослідження запропоновано впровадження інституту адміністративного розслідування працівниками органів Національної поліції України шляхом внесення відповідних змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення. Рішення про проведення адміністративного розслідування має прийматися посадовою особою органу Національної поліції України, уповноваженою складати за правилами Кодексу України про адміністративні правопорушення протокол про адміністративне правопорушення у вигляді постанови за чітких обставин, які також мають бути визначені в Кодексі України про адміністративні правопорушення.

Ключові слова: поліція, правоохоронний орган, адміністративна відповідальність, адміністративне стягнення, доказ, протокол, свідок, експерт, адміністративне правопорушення.

Monaienko Anton. Legal support of administrative offenses documentation by the National Police of Ukraine

The author notes in the article that the consideration of the administrative offense case by the National Police of Ukraine is an important procedural moment in the proceedings in administrative offense cases. The determination of the moment of initiation of consideration of the administrative offense case is an important issue carrying out by the National Police of Ukraine. Bringing to administrative responsibility begins from the moment of drawing up the protocol and presenting it to the person who has to be bringing to administrative responsibility.

The author also notes in the article the everyday problems faced by employees of the National Police of Ukraine when drawing up protocols on administrative offenses.

Drawing up a protocol on administrative offense must necessarily be preceded by a qualitative legal analysis of the detected offense and establishing whether the actions (inaction) of the offender are subject to documentation. This is necessary for the correct qualification of an administrative offense and for choosing the type and measure of administrative penalty during the case review.

The established fact of committing an illegal act, for which the current Code of Ukraine on administrative offenses provides for administrative liability, is a subject to official documentation. Officials of the National Police are obliged to draw up a report on an administrative offense. Also, drawing up a report on administrative offense must be preceded by work on identifying and properly processing evidence of an administrative offense.

Based on the results of the study, it has been proposed to implement the institute of administrative investigation by the employees of the National Police of Ukraine by making appropriate changes to the Code of Ukraine on Administrative Offenses. The decision to conduct an administrative investigation must be made by an official of the National Police of Ukraine, authorized to draw up, according to the rules of the Code of Ukraine on Administrative Offenses, a protocol on administrative offense in the form of a resolution under clear circumstances, which must also be defined in the Code of Ukraine on Administrative Offenses.

Key words: *police, law enforcement agency, administrative responsibility, administrative penalty, evidence, protocol, witness, expert, administrative offense.*

Ефективність правового регулювання багато в чому залежить від того, наскільки зміст права є адекватним потребам розвитку суспільних відносин. З огляду на ці потреби змінюються роль, обсяг та співвідношення основних складових частин права – його інститутів. Змінюються зміст і структура правових норм, що регулюють адміністративну відповідальність. Особливий інтерес становить оцінка сукупності адміністративно-правових норм, які застосовуються органами Національної поліції України. Проблема підвищення соціальної ефективності адміністративної відповідальності у регулюванні суспільних відносин є дуже актуальною, значущою і вимагає фундаментального наукового вирішення.

Аналіз протиправних діянь дозволяє стверджувати про суттєве домінування адміністративних правопорушень, що не становлять великої суспільної небезпеки. При цьому слід зазначити недооцінку органами Національної поліції України та їх посадовими особами запобіжної значущості адміністративних правопорушень в охороні громадського порядку та забезпеченні суспільної безпеки нашого суспільства.

Особливості процесуального оформлення адміністративного правопорушення досліджували чимало науковців, зокрема Е. Демський, С. Петриченко, М. Завальний, О. Кузьменко, М. Самбор та ін.

Розгляд і вирішення адміністративних справ, пов'язаних із вчиненням адміністративних проступків, та умови і порядок притягнення правопорушників до адміністративної відповідальності чи застосу-

вання до них інших заходів адміністративного примусу компетентними органами на основі закону визнається як провадження у справах про адміністративні правопорушення [1, с. 414].

Змістом провадження у справах про адміністративні правопорушення є суспільні відносини, що спрямовані на розгляд і вирішення адміністративної справи та виконання постанови про накладення стягнення, а не притягнення правопорушників до відповідальності [2, с. 220], яке може закінчитися виправданнями невинного або звільненням від адміністративної відповідальності (ст. 22 КУпАП) чи закриттям провадження з підстав, передбачених у ст. 247 КУпАП [1, с. 419].

Важливим процесуальним моментом у провадженні у справах про адміністративні правопорушення є початок розгляду справи про адміністративне правопорушення органами Національної поліції України. При цьому реалізація посадовими особами органів Національної поліції України своїх повноважень неминуче тягне за собою зміну адміністративно-правового статусу учасників цього провадження, оскільки це пов'язано з певними обмеженнями прав та охоронюваних законом інтересів громадян.

Відповідно до ст. 248 Кодексу України про адміністративні правопорушення розгляд справи про адміністративне правопорушення здійснюється на засадах рівності перед законом і органом (посадовою особою), який розглядає справу, всіх громадян незалежно від раси, кольору шкіри,

політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мови та інших обставин [3].

Розгляд справи про адміністративне правопорушення без достатніх для цього підстав, так само як і неприйняття заходів щодо особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, є порушенням законності, що завдає шкоди суспільству, державі та законним правам громадян.

Так, відповідно до ст. 245 КУпАП завданнями провадження в справах про адміністративні правопорушення є: своєчасне, всебічне, повне і об'єктивне з'ясування обставин кожної справи, вирішення її в точній відповідності з законом; забезпечення виконання винесеної постанови, а також виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню адміністративних правопорушень; запобігання правопорушенням; виховання громадян у дусі дотримання законів, зміцнення законності [3].

Важливим питанням є визначення моменту початку розгляду справи про адміністративне правопорушення, який здійснюється органами Національної поліції України. Зокрема, Верховний суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду у справі № 824/1164/18-а від 27 травня 2021 року досліджував визначення обставин, за яких особа вважається притягнутою до відповідальності вперше. Позиція Верховного суду полягає в тому, що притягнення до адміністративної відповідальності починається з моменту складання протоколу та його пред'явлення особі, яка притягається до адміністративної відповідальності.

Статтею 254 КУпАП передбачено, що про вчинення адміністративного правопорушення складається протокол уповноваженою на те посадовою особою або представником громадської організації чи органу громадської самодіяльності. Протокол про адміністративне правопорушення у разі його оформлення складається не пізніше двадцяти чотирьох годин з моменту виявлення особи, яка вчинила правопорушення, у двох примірниках, один із яких під розписку вручається особі, яка притягається до адміністративної відповідальності. Протокол не складається у випадках, передбачених статтею 258 цього Кодексу.

Відповідно до статті 256 КУпАП у протоколі про адміністративне правопорушення зазначаються: відомості про особу, яка притягається до адміністративної відповідальності (у разі її виявлення); пояснення особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Протокол підписується особою, яка його склала, і особою, яка притягається до адміністративної відповідальності. У разі відмови особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, від підписання протоколу, в ньому робиться запис про це. Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, має право подати пояснення і зауваження щодо змісту протоколу, які додаються до протоколу, а також викласти мотиви своєї відмови від його підписання. При складенні протоколу особі, яка притягається до адміністративної відповідальності, роз'яснюються його права і обов'язки, передбачені статтею 268 цього Кодексу, про що робиться відмітка у протоколі.

Крім того, статтею 268 КУпАП регламентовані права особи, яка притягається до адміністративної відповідальності.

З системного аналізу наведених правових норм КУпАП слід дійти висновку про те, що притягнення до адміністративної відповідальності починається з моменту складання протоколу та його пред'явлення особі, яка притягається до адміністративної відповідальності.

Далі Верховний суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду у справі № 824/1164/18-а від 27 травня 2021 року зазначає, що прийняття постанови за результатами розгляду справи про адміністративне правопорушення є вирішенням такої справи по суті, що передбачає встановлення наявності складу адміністративного правопорушення або його відсутності та застосування санкції закриття справи, що відповідає положенням статті 284 КУпАП.

Іноді трапляється, що працівники поліції з вечора першого дня доставляють до чергової частини осіб, які допустили немедичне споживання наркотиків. Далі працівники поліції беруть з них пояснення, складають протоколи. Вранці наступного дня вони їх везуть на огляд до наркодиспансеру, а після цього одразу до суду. Цілком очевидно, що неприпустимим є складання протоколу про адміністративне

правопорушення за вищеописаною схемою. По-перше, пояснення відбираються від осіб, які перебувають у стані наркотичного сп'яніння, оскільки після витверезіння правопорушники зазвичай відмовляються від наданих пояснень, а по-друге, протокол про адміністративне правопорушення складається до направлення підозрюваної особи на медичне обстеження і до отримання його результатів. Остання обставина є єдиною підставою для складання протоколу щодо особи, яка вживала наркотичні засоби або психотропні речовини без призначення лікаря.

На жаль, зазначений недолік при складанні протоколів про адміністративні правопорушення не є єдиним. Вивчення конкретних справ про адміністративні правопорушення в органах Національної поліції України показує, що допускаються посадовими особами органів Національної поліції України типові помилки під час складання протоколів про адміністративні правопорушення. Мають місце випадки, коли у цих протоколах відсутні посилання на норми порушеного закону. Не завжди особам, щодо яких складається протокол, роз'яснюються передбачені законом права та обов'язки. Допускається неправильна кваліфікація здійснених адміністративних правопорушень.

Складанню протоколу про адміністративне правопорушення обов'язково має передувати правовий аналіз виявленого правопорушення і встановлення того, чи підлягають документуванню дії (бездіяльність) правопорушника. Це потрібно для правильної кваліфікації адміністративного правопорушення і для вибору виду й заходу адміністративного стягнення під час розгляду справи.

Встановлений факт вчинення неправної дії, за яку передбачено чинним КУпАП адміністративну відповідальність, підлягає офіційному документуванню. Посадові особи органів Національної поліції зобов'язані скласти протокол про адміністративне правопорушення.

Так, відповідно до ч. 1 ст. 254 КУпАП про вчинення адміністративного правопорушення складається протокол уповноваженою на те посадовою особою або представником громадської організації чи органу громадської самодіяльності [3].

Відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 255 КУпАП у справах про адміністративні правопорушення, що розглядаються органами, зазначеними у статтях 218–221 цього Кодексу, протоколи про правопорушення мають право складати уповноважені на те посадові особи органів Національної поліції (частини третя і четверта статті 42-4) (частина перша статті 44, стаття 44-1, частина перша статті 44-3, статті 46-1, 46-2, 51, 51-2, 51-4, 88-1, 89, 92, частина перша статті 106-1, стаття 106-2, частини четверта, сьома–дев'ята статті 121, частина третя статті 121-3, частини п'ята і сьома статті 122, частина перша статті 122-2, статті 122-2, 122-4, 122-5, частини друга і третя статті 123, стаття 124, частини третя і п'ята статті 126, частина четверта статті 127, статті 127-1, 130, частина третя статті 133, стаття 135-1, стаття 136 (про порушення на автомобільному транспорті), стаття 139, частина четверта статті 140, статті 148, 151, 152, частина восьма статті 152-1, статті 154, 155, 155-2, 156, частини перша – четверта статті 156-1, статті 156-2, 156-4, 159, 160, частини перша і третя статті 161-1, статті 162, 162-3, частина перша статті 163-17, статті 164-8, 164-10, 164-15, 164-18, 165-1, 165-2, 166-14, 166-18, 166-27, 172-4, 172-9 (за винятком правопорушень, вчинених службовими особами, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище), 172-9-1, 172-9-2, 172-10 і 172-19 (про правопорушення, вчинені поліцейськими поліції особливого призначення Національної поліції України під час дії воєнного стану), 173-2, 173-4, 174, стаття 175-1 (за винятком порушень, вчинених у місцях, заборонених рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради), статті 176, 177, 178, 181-1, 182, 183-1, частини перша – третя, сьома статті 184, статті 184-1, 184-2, 184-3 (у частині незаконного використання найменування та ознак належності до Національної поліції України), 185-2, 185-4, 185-9, 186, 186-1, 186-3, 186-5, 187, 188-28, 188-47, 189, 195-6, статті 204-1, 206-1, 212-6, 212-7, 212-8, 212-10, 212-12, 212-13, 212-14, 212-19, 212-20, 212-22, 212-24) [3].

Теорія адміністративного права поняття «протокол» визначає як офіційний документ, в якому в письмовій формі фіксу-

ються хід і результати процесуальних дій, що здійснюються уповноваженими на те особами органів влади [4, с. 76]. Зміст, реквізити протоколу, порядок його складання визначаються наказом МВС України «Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції» від 6 листопада 2015 року № 1376. Протокол в адміністративному праві виконує дві функції: як один із найважливіших документів, що становить основу здійснення діловодства в органах адміністративної юрисдикції; за певних обставин він використовується в процесі провадження у справах про адміністративні правопорушення як доказ. Протокол про адміністративне правопорушення – це адміністративний офіційний документ, у якому уповноваженими законодавством особами фіксується факт адміністративного проступку.

Складанню протоколу про адміністративне правопорушення має передувати робота з виявлення та оформлення належним чином доказів адміністративного правопорушення. Відповідно до чинного законодавства України при здійсненні провадження у справі про адміністративне правопорушення підлягають з'ясуванню такі питання:

- 1) наявність події адміністративного правопорушення;
- 2) особа, яка вчинила протиправні дії (бездіяльність), за які законом передбачено адміністративну відповідальність;
- 3) винуватість особи у здійсненні адміністративного правопорушення;
- 4) обставини, що пом'якшують та обтяжують адміністративну відповідальність;
- 5) характер та розмір шкоди, заподіяної адміністративним правопорушенням;
- 6) обставини, що виключають провадження у справі про адміністративне правопорушення;
- 7) інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи, а також причини та умови здійснення адміністративного правопорушення.

Доказами у справі про адміністративне правопорушення є будь-які фактичні дані, на підставі яких посадові особи органів Національної поліції України, у провадженні яких знаходиться справа, встановлюють наявність чи відсутність події адміні-

стративного правопорушення, винуватість особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, а також інші обставини, які мають значення для правильного вирішення справи. Ці дані встановлюються протоколом про адміністративне правопорушення; поясненнями особи, щодо якої здійснюється провадження у справі про адміністративне правопорушення; свідченнями потерпілого, свідків; висновками експерта; іншими документами; показаннями спеціальних технічних засобів; речовими доказами.

Відповідно до ст. 251 КУпАП доказами в справі про адміністративне правопорушення є будь-які фактичні дані, на основі яких у визначеному законом порядку орган (посадова особа) встановлює наявність чи відсутність адміністративного правопорушення, винність даної особи в його вчиненні та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи. Ці дані встановлюються протоколом про адміністративне правопорушення, поясненнями особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, потерпілих, свідків, висновком експерта, речовими доказами, показаннями технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, у тому числі тими, що використовуються особою, яка притягується до адміністративної відповідальності, або свідками, а також працюючими в автоматичному режимі, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, у тому числі тими, що використовуються особою, яка притягується до адміністративної відповідальності, або свідками, а також працюючими в автоматичному режимі або в режимі фотозйомки (відеозапису), які використовуються при нагляді за виконанням правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху, безпеки на автомобільному транспорті та паркування транспортних засобів, актом огляду та тимчасового затримання транспортного засобу, протоколом про вилучення речей і документів, а також іншими документами [3].

Обов'язок щодо збирання доказів покладається на осіб, уповноважених на складання протоколів про адміністративні правопорушення, визначених статтею 255 цього Кодексу [3].

КУпАП не містить норм, які б на законодавчому рівні визначали порядок збирання доказів, що гарантувало б законність їх отримання, допустимість та достатність останніх, хоча такі основоположні принципи доказів та доказування у КУпАП не згадуються взагалі. Суб'єкти правозастосування зобов'язані про них знати, оскільки останні мають застосовуватися в адміністративно-деліктному провадженні хоча б за аналогією закону. У національному законодавстві питання належності, допустимості та достатності доказів відображені в нормах Кримінального процесуального кодексу України (статті 85, 86, 87 КПК України), Кодексу адміністративного судочинства (статті 73, 74, 75, 76 КАС України). КУпАП потребує доповнення відповідними нормами, які б передбачали порядок збирання доказів, що не ставитиме під сумнів законність їх отримання (допустимість) [5, с. 61–62].

Пояснення особи, щодо якої здійснюється провадження у справі про адміністративне правопорушення, свідчення потерпілого та свідків є відомостями, що мають відношення до справи. Вони мають бути відображені у протоколі про адміністративне правопорушення, а в разі потреби мають записуватися та долучатися до справи.

У випадках, якщо при провадженні у справі про адміністративне правопорушення виникає потреба у використанні спеціальних знань у науці, техніці, мистецтві тощо, орган Національної поліції України, у провадженні якого перебуває справа, може призначити експертизу.

Так, відповідно до ч. 1 ст. 273 КУпАП експерт призначається органом (посадовою особою), у провадженні якого перебуває справа про адміністративне правопорушення, коли виникає потреба в спеціальних знаннях, у тому числі для визначення розміру майнової шкоди, заподіяної адміністративним правопорушенням, а також суми грошей, одержаних внаслідок вчинення адміністративного правопорушення, які підлягатимуть конфіскації [3].

Експерт дає висновок у письмовій формі від свого імені. У висновку має бути зазначено, ким і на якій підставі проводилися дослідження, їх зміст, мають бути дані обґрунтовані відповіді на поставлені перед експертом питання. Крім того, мають бути зроблені висновки. Висновок експерта не

є обов'язковим для органів Національної поліції України та їх посадових осіб, у провадженні яких знаходиться справа про адміністративне правопорушення.

У провадженні у справах про адміністративні правопорушення можуть бути застосовані спеціальні технічні засоби. Так, відповідно до ст. 258 КУпАП у разі виявлення адміністративного правопорушення у сферах забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксованого за допомогою працюючих в автоматичному режимі спеціальних технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, безпеки на автомобільному транспорті, зафіксовані за допомогою засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, у тому числі в автоматичному режимі, правопорушення, передбаченого статтею 132-2 цього Кодексу, та/або порушення правил зупинки, стоянки, паркування транспортних засобів, зафіксованих у режимі фотозйомки (відеозапису), протокол про адміністративне правопорушення не складається, а постанова у справі про адміністративне правопорушення виноситься без участі особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Копії постанови у справі про адміністративне правопорушення та матеріалів, зафіксованих за допомогою працюючих в автоматичному режимі спеціальних технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, надсилаються особі, яка притягається до адміністративної відповідальності, протягом п'ятнадцяти днів з дня винесення такої постанови, крім випадку, передбаченого частиною сьомою статті 279-1 цього Кодексу [3].

Ст. 14-2 КУпАП визначає технічні засоби як прилади контролю з функціями фото-, відеофіксації, які функціонують згідно із законодавством про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах [3].

Для отримання доказів у справі про адміністративне правопорушення посадова особа органу Національної поліції України, яка здійснює провадження, має право направляти запити. Так, відповідно до ч. 2 ст. 279-1 КУпАП за запитом посадових осіб уповноважених підрозділів Національної поліції, інспекторів з паркування у письмовій або електронній формі (у тому числі за умови ідентифікації цих посадо-

вих осіб за допомогою кваліфікованого електронного підпису) відповідні органи (підрозділи) Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України зобов'язані надавати відомості про належного користувача транспортного засобу, фізичну особу, керівника юридичної особи, за якою зареєстровано транспортний засіб, особу, яка виконує повноваження керівника такої юридичної особи, з обов'язковим дотриманням Закону України «Про захист персональних даних» [3].

Фізичній особі, щодо якої розглядається справа про адміністративне правопорушення, має бути надано можливість ознайомлення з протоколом про адміністративне правопорушення. Зазначені особи мають право подати пояснення та зауваження щодо змісту протоколу, що додаються до нього. Протокол про адміністративне правопорушення має бути підписаний посадовою особою органу Національної поліції України, яка його склала, а також фізичною особою, стосовно якої розпочався розгляд справи про адміністративне правопорушення. У разі відмови від підписання протоколу у ньому робиться відповідний запис.

Відповідно до ч. 2 ст. 254 КУпАП протокол про адміністративне правопорушення у разі його оформлення складається не пізніше двадцяти чотирьох годин з моменту виявлення особи, яка вчинила правопорушення, у двох примірниках, один із яких під розписку вручається особі, яка притягається до адміністративної відповідальності [3].

Вивчення практики застосування норм КУпАП виявило низку проблем. Однією з них є практична неможливість дотримання таких стислих термінів складання протоколу. При певному збігу обставин правові приписи можуть зіграти поганий жарт. Зокрема, не допускається отримання пояснення від людини, яка перебуває у збудженому стані. Практично неможливо зустріти людину, яка вчинила правопорушення або постраждала від нього, яка зберегла б при цьому спокій, даючи пояснення, наприклад, співробітнику поліції. Не викликає сумніву, що отримані подібним чином пояснення від суб'єктів адміністративно-деліктних відносин легко можуть бути поставлені під сумнів суддею суду загальної юрисдикції

при вирішенні справи про адміністративне правопорушення.

Вивчення практики застосування норм КУпАП показує необхідність збільшення терміну для складання протоколу про адміністративне правопорушення до 5 діб. Крім того, до КУпАП доцільно внести зміни щодо запровадження інституту адміністративного розслідування, під час процедури якого уповноважена особа органів Національної поліції України мала б право здійснювати необхідні процесуальні дії з метою встановлення всіх обставин події адміністративного правопорушення. Адміністративне розслідування доцільно було б проводити, щоб було можливо скласти якісний протокол про адміністративне правопорушення, на підставі якого суд міг би приймати відповідне рішення за результатами розгляду відповідної справи про адміністративне правопорушення.

Рішення про проведення адміністративного розслідування має прийматися посадовою особою органу Національної поліції України, уповноваженою складати за правилами КУпАП протокол про адміністративне правопорушення, у вигляді постанови за чітких умов, які також мають бути визначені в КУпАП.

За загальним правилом адміністративне розслідування мало б проводитись за місцем здійснення чи виявлення адміністративного правопорушення. Термін проведення адміністративного розслідування не може перевищувати одного місяця з моменту початку розгляду справи про адміністративне правопорушення. Тоді за результатами проведення адміністративного розслідування має складатися уповноваженою особою органу Національної поліції України протокол про адміністративне правопорушення.

У виняткових випадках, визначених в КУпАП, зазначений термін за письмовим клопотанням посадової особи органу Національної поліції, у провадженні якої перебуває справа, може бути продовжений вищою посадовою особою органу Національної поліції України на строк не більше одного місяця.

Під час проведення адміністративного розслідування увага має приділятися отриманим і належним чином зафіксованим доказам. У практичній діяльності необхідно використовувати нові наукові

досягнення. Це сприятиме підвищенню якості адміністративного розслідування. Досягнення цих цілей надзвичайно важливе під час розслідування, наприклад, дорожньо-транспортної пригоди.

Проведення адміністративного розслідування може значно ускладнювати адміністративно-юрисдикційний процес, збільшувати його часову тривалість. За таких обставин в КУпАП слід передбачити можливість непризначення адміністративного розслідування з урахуванням конкретних обставин справи і навіть займаних сторонами позицій.

Так, наприклад, якщо особа, яка притягається до адміністративної відповідальності органами Національної поліції України за виготовлення або зберігання без мети збуту самогону чи інших міцних спиртних напоїв домашнього вироблення, виготовлення або зберігання без мети збуту апаратів для їх вироблення (ст. 176 КУпАП), не оскаржує перебування самогону в ємностях, що зберігаються в неї, то не потрібне проведення експертизи для підтвердження наявності в ємностях цього самогону. Разом з тим правопорушник повинен письмово в протоколі про адміністративне правопорушення підтвердити наявність у нього самогону.

У подібних випадках доцільно було б використовувати свідків, які підтвердили б усні показання правопорушника про наявність у нього незаконно виготовленого самогону. Далі протокол про адміністративне правопорушення надсилається посадовою особою органу Національної поліції України до суду для його розгляду та прийняття відповідного рішення.

Слід пам'ятати, що при складанні протоколу про адміністративне правопору-

шення необхідним є дотримання низки правил. Наприклад, при оформленні процесуальних документів слід уникати складних фраз з дієприслівниковими зворотами, а також складних речень. Слід писати чітко та зрозуміло. Викладене має складатися з коротких фраз, не обтяжених складною будовою.

Вимога чіткості такого процесуального документа, як протокол про адміністративне правопорушення, передбачає однозначне його розуміння. При використанні повсякденної мови необхідно домогтися такого викладу правової позиції, яка була б очевидною, виключала б будь-які сумніви в контексті правових приписів. Крім того, повсякденна мова передбачає індивідуальну реакцію тієї особи, до якої вона звернена. Отже, сприйняття протоколу про адміністративне правопорушення залежить від культури, освіченості, досвіду та інших суб'єктивних якостей кожного працівника органу Національної поліції України.

Висновок. За результатами дослідження запропоновано внести зміни до КУпАП щодо запровадження інституту адміністративного розслідування, під час процедури якого уповноважена особа органів Національної поліції України мала б право здійснювати необхідні процесуальні дії з метою встановлення всіх обставин події адміністративного правопорушення, що сприятиме більш якісному складанню протоколу про адміністративне правопорушення, встановленню всіх обставин справи, яка розглядається відповідними посадовими особами органів Національної поліції України. Крім того, звернуто увагу на підходи до заповнення протоколу про адміністративне правопорушення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Адміністративне процесуальне право України : навчальний посібник / Е.Ф. Демський. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 496 с.
2. Адміністративне право України : підручник / Ю.П. Битяк, В.М. Гаращук, О.В. Дьяченко та ін. ; за ред. Ю.П. Битяка. Київ : Юрінком Інтер, 2005.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 8073-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.
4. Адміністративна відповідальність та провадження у справах про адміністративні правопорушення : навчальний посібник / О.В. Кузьменко, М.В. Плугатир, І.Д. Пастух ; за заг. ред. О.В. Кузьменко. Київ : Центр навчальної літератури, 2016. 388 с.
5. Самбор М.А. Особливості документування адміністративного правопорушення в сфері порушення правил карантину людей. Слово Національної школи суддів України. 2020. № 3 (32). С. 60–74.